

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3704/2022
29.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Васић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Сабахудин Тахировић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизијама странака изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4653/21 од 25.03.2022. године, у седници одржаној 29.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, ревизије странака изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4653/21 од 25.03.2022. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1397/19 од 02.06.2021. године, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе од 18.03.2021. године. Ставом другим, трећим, четвртим, петим, шестим, седмим, осмим, деветим, десетим, једанаестим и дванаестим изреке, утврђено је да су ништави уговори о обављању привремених и повремених послова закључени између странака 31.10.2014. године, 16.04.2015. године, 29.06.2015. године, 01.04.2016. године, 17.10.2016. године, 23.02.2017. године, 18.10.2017. године, 11.01.2018. године, 29.06.2018. године, 13.12.2018. године и 31.12.2018. године. Ставом тринаестим изреке, утврђено је да је тужилац засновао радни однос на неодређено време код туженог ради обављања посла ... почев од 01.05.2016. године, што је тужени дужан да призна и трпи. Ставом четрнаестим изреке, утврђено је да је тужилац прераспоређен на друго радно место ... код туженог. Ставом петнаестим изреке, утврђено је да је тужиоцу незаконито престао радни однос 21.06.2019. године истеклом периода на који је закључен уговор о обављању привремених и повремених послова 31.12.2018. године. Ставом шеснаестим

изреке, обавезан је тужени да тужиоца врати на рад. Ставом седамнаестим изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова поступка плати 837.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4653/21 од 25.03.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставу другом, трећем, четвртном, петом, шестом, седмом, осмом, деветом, десетом, једанаестом и дванаестом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу тринаестом, петнаестом и шеснаестом изреке, тако што је одбијен, као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је засновао радни однос на неодређено време код туженог почев од 01.05.2016. године, што би тужени био дужан да призна и трпи, као и тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је тужиоцу незаконито престао радни однос 21.06.2019. године, истеком периода на који је закључен уговор о обављању привремених и повремених послова од 31.12.2018. године и да се обавезе тужени да тужиоца врати на рад. Ставом трећим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставу четрнаестом изреке којим је утврђено да је тужилац прераспоређен на друго радно место ... код туженог и тужба тужиоца је у том делу одбачена. Ставом четвртим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу седамнаестом изреке првостепене пресуде и обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова поступка плати 447.750,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате, док је преко досуђеног износа захтев одбијен.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, странке су благовремено изјавиле ревизије и то тужилац против одлуке садржане у ставу другом и трећем изреке, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, а тужени против одлуке садржане у ставу првом и четвртном изреке, због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 10/23), и утврдио да ревизије нису основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је по основу више закључених уговора о обављању привремених и повремених послова са туженим почев од 05.11.2014. године до 09.01.2018. године обављао послове ... у Огранку „Термоелектрана и копови Костолац“, да би након 10.01.2018. године наставио да обавља послове ... у истом одсеку до 21.06.2019. године, када му је саопштено да му је престао радни однос, због истека рока на који је закључен последњи уговор о обављању привремених и повремених послова. Тужилац је у периоду од 01.12.2015. године до 01.04.2016. године био ангажован да послове - ... обавља преко Омладинске задруге Пожаревац, а ти послови су систематизовани Правилником о организацији о систематизацији послова код туженог.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбене захтеве тужиоца. По оцени првостепеног суда, тужилац је у спорном периоду обављао послове за које је постојала стална потреба, због чега његово радно ангажовање има карактер радног односа и због чега оспорени уговори о обављању привремених и повремених послова представљају симуловане уговоре у смислу члана 66. Закона о облигационим односима и због чега су испуњени услови за њихову ништавост. Побижани уговори су по оцени првостепеног суда закључени и противно члану 197. Закона о раду, по коме послодавац може за обављање послова који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години да закључи уговор о обављању привремених и повремених послова са незапосленим лицем, запосленим који ради непотпуно радно време до пуног радног времена и корисником старосне пензије, а према правилима из члана 198. истог закона. Осим тога, по оцени првостепеног суда, а сагласно члану 31. став 2. Закона о раду, радни однос на неодређено време прописан је као правило, тако да је рад ван радног односа и радни однос на одређено време изузетак чије трајање је ограничено, јер је условљено привременом потребом послодавца за обављањем послова који су привременог или повремених карактера. Како је у овом случају тужени, као послодавац право на закључење уговора о привременим и повременим пословима вршио противно циљу због кога је оно установљено, првостепени суд је закључио да је тужени поступио противно члану 13. Закона о облигационим односима. Сагласно свему напред наведеном, првостепени суд усвојио тужбене захтеве тужиоце за утврђење ништавости уговора о обављању привремених и повремених послова и утврдио да је тужилац засновао радни однос на неодређено време и обавезао туженог да га врати на рад.

Другостепени суд је одлучујући о жалби туженог потврдио првостепену пресуду у делу у коме је првостепени суд усвојио тужбене захтеве тужиоца за утврђење ништавости уговора о обављању привремених и повремених послова, прихватајући разлоге које је за своју одлуку дао првостепени суд, а преиначио у делу који се односи на преображај радног односа, и одбио стим у вези тужбене захтеве тужиоца, јер је сматрао да је првостепени суд погрешно применио материјално право, будући да се у конкретном случају има применити члан 27е Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр.54/09...118/21), којим је прописано да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима, ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места у спорном периоду, односно све до 31.12.2020. године. По оцени другостепеног суда, како према члану 105. истог закона, којим је прописано да ако су одредбе других закона, односно прописа у супротности са овим законом, да се примењују одредбе овог закона и како из садржине одредаба Закона о буџетском систему произлази да постоји забрана заснивања радног односа код корисника јавних средстава у спорном периоду, међу којима је и тужени, да се у овом случају не могу применити одредбе о прерастању радног односа заснованог на одређено време у радни однос заснован на неодређено време из члана 37. Закона о раду, с обзиром да су те одредбе супротне одредбама Закона о буџетском систему.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је правилно применио материјално право.

Правилно су нижестепени судови утврдили да су оспорени уговори о обављању привремених и повремених послова закључени противно одредби члана 197. став 1. Закона о раду, због чега су исти сходно члану 103. Закона о облигационим односима

ништави, због чега су неосновани наводи ревизије туженог о погрешној примени материјалног права.

Другостепени суд је правилно закључио да нису испуњени услови за заснивање радног односа на неодређено време, с обзиром на то да је тужени јавно предузеће које сагласно члану 2. став 1. тачка 5. Закона о буџетском систему спада у кориснике јавних средстава, због чега се у односу на њега примењују одредбе тог закона којима је у спорном периоду била прописана забрана заснивања радног односа са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места.

Наиме, Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник Републике Србије“ број 108/13), као и каснијим изменама и допунама тог закона, чланом 27е став 34. прописано је да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места до 31.12.2020. године. Изузетно од означеног става наведеног члана, радни однос са новим лицима може се засновати уз сагласност тела Владе на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа уз претходно прибављено мишљење министарства. Ставом 36. истог члана прописано је да укупан број запослених на одређено време због повећаног обима посла, лица ангажованих по уговору о делу, уговору о привременим и повременим пословима, преко омладинске задруге и по другим основима код корисника јавних средстава не може бити већи од 10% укупног броја запослених, уз изузетак да због повећаног обима посла број ангажованих лица може бити већи од 10% од укупног броја запослених на предлог надлежног министарства уз сагласност тела Владе, односно на предлог другог надлежног органа уз претходно прибављено мишљење министарства. Према члану 105. истог закона, ако су одредбе других закона, односно прописа у супротности с тим законом, примењују се одредбе тог закона.

Сагласно напред изложеном, одредбе Закона о буџетском систему којима је прописана забрана заснивања радног односа са новим лицем ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места код корисника јавних средстава имају карактер одредби посебног закона у односу на члан 32. Закона о раду, којим је прописано да ако послодавац не закључи уговор о раду пре ступања запосленог на рад, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад. Тужени је корисник јавних средстава, тако да се забрана новог запошљавања, односно заснивања радног односа мимо претходно прибављене сагласности надлежног органа односи и на њега, због чега тужилац није могао засновати радни однос на неодређено време из разлога наведених у образложењу другостепене пресуде и јер није доказано постојање чињенице битне за остварење изузетка од ове забране предвиђеног чланом 27е став 34. Закона о буџетском систему.

Стога је правилно одлучио другостепени суд када је преиначио првостепену пресуду и одбио, као неоснован захтев тужиоца у делу којим је тражио да се утврди да је засновао радни однос на неодређено време и да се обавезе тужени да га врати на рад и стога су неосновани наводи ревизије тужиоца о погрешној примени материјалног права.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Добрила Страјина,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**